

تحصیل در دانشگاه هم‌زمان با تحصیل در حوزه؛ دکترای علوم سیاسی از دانشگاه تهران

تدریس در دانشگاه و چهره‌ای شناخته‌شده در مجامع دانشگاهی

متولد زنجان و تحصیل بقدرات در زنجان و سطح و خارج در حوزه علمیه قم

همکاری با مرکز تحقیقات استراتژیک، دانشگاه‌های باقرالعلوم، تعلیه، تهران و پژوهشکده امام خمینی ره

همکاری با احزاب سیاسی؛ کارگزاران سازندگی، اتحاد ملت و ندای ایرانیان

نگارش و انتشار ۸ کتاب و بیش از ۷۰ مقاله، بیشتر با هدف پل‌سازی بین فقه و سیاست

رابطه فقه و سیاست

نسبت دین و زندگی

موازنه استقلال و آزادی

اگر نتوانیم دین را از سنت جدا کنیم و باب گفتگوی دین با ایزرها و مفاهیم و مسائل تجدید را باز کنیم، حضور دین با پیوندهای سنتی‌اش در دنیای جدید فاجعه به بار می‌آورد

دین سنتی اجازه نمی‌دهد انسان مسلمان، بین المللی باشد و نظام سلسلانی، نظام بین المللی باشد

گذار از فقه شدنی نیست و معادلات نشان می‌دهند که حتی انقلاب تجدید و انقلاب علمی، از درون سنت‌های کهنایی درآمده است. بلکه باید کارویژه سنت‌ها را به تدریج تغییر داد

عدم امکان صرف نظر کردن از فقه به نفع مدرنیته

هر کس خواسته دین را به سیاست بپیچاند صدمه خورده و هر کس خواسته سیاست را بر دین غلبه دهد آسیب دیده است

نیاز دولت مدرن در ایران باید پهناید که مذهب چیست و مذهب پهناید که دولت مدرن چیست

نیاز رادیکالیسم مذهبی و رادیکالیسم سکولار، راه‌حل‌های شدنی هستند و باید به دنبال رویکرد سونی بود

تبادل، وضعیتی است که در آن هم خریدار راضی است و هم فروشنده؛ هم شهروند و هم دولت، هم نهاد‌های مدرن و هم نهاد‌های سنتی و دینی

برداشتن به علوم انسانی اسلامی کوششی پالامر و بی‌فایده است

علوم انسانی، «علوم» است و علم باهستی متفاوت با دین دارد و قابل انصاف به صفت دینی نیست

روش‌فکری ما همواره مبتنی بیرونی داشته؛ چرا که یا به ادبیات مارکس تکیه کرده و یا به ادبیات هگل، پوپر هابرماس، هایدگر و امثال اینها

روش‌فکری ایرانی همیشه مبتنی بیرونی دارد، یعنی اول تکنیک می‌زند و بعد مسائل ما را می‌بیند

روش‌فکران ما معمولاً ارتباطی با جامعه ندارند و چون این ارتباط وجود ندارد، دنیایی از ایران ساخته‌اند که فقط در کتاب‌هاست و وجود بیرونی ندارد

جوامع اسلامی دچار پارادوکس‌های سنگینی شده‌اند که حل آنها بسیار دشوار است

فکر داشت نه ساخته قدرتها و نه ساخته تاریخ، بلکه مرتبط با جرم نهفته در تاریخ معاصر اسلام است که خودش را عنصر تلقی نمی‌کند، بلکه دیگران را عنصر جلوه می‌دهد

ما رقیب را دشمن و خودمان را پاکت میدانیم. این اصطلاحاً یک فرایند تازه است؛ یعنی خودپندارنداری که از داخل آن چیزی جز جانشینان مذهب در نمی‌آید

وظیفه فقه سیاسی این است که تعادلی قابل فهم بین حقوق و تکالیف انسان مسلمان ایجاد کند

فقه سیاسی باید برای دستیابی به دو هدف مذکور، دست به تغییر نهاد‌های حکومت بزند و از این تغییر و ترمیم نهادها و قوانین سیاسی نهراسد

حکومت در اندیشه اسلامی ابزار تحقق مقاصد دین است و این مقاصد را فقیهان شیعه و سنی در پنج چیز خلاصه کرده‌اند: حفظ جان، مال، نسل، عقل و دین

هر حکومتی که پنج گانه مذکور را حفظ نمی‌کند مشروع است و حکومتی که این امور و مقاصد را تهدید می‌کند نامشروع و بد است

تولد در شهر قم و آغاز تحصیل حوزوی از ۱۵ سالگی

(ده سال تدریس سطح عالی و ده سال تدریس خارج در مدرسه آیةالله گلپایگانی (ره)

پژوهشگر فقه سیاسی

ولایت فقیه

آزادی فردی

نقش مردم در حاکمیت

قانون

با تشکیل حکومت اسلامی در زمان غیبت موافق است

دربارۀ ولایت فقیه، دیدگاه‌های امام خمینی، شهید بهشتی، شهید مظهری و علامه طباطبائی را معمولاً همراه با تأیید ضمنی و دفاع نقل می‌کند

ولایت فقیه در معنای امروزی‌اش خلاصه‌ای از دیدگاه‌های این سه نفر؛ مصباح یزدی، منتظری و مؤمن است و شدیداً به این دیدگاه‌ها اعتقاد دارد

معنا و مفهوم ولایت فقیه در امروز جمهوری اسلامی ایران، بسیار گسترده‌تر از آن چیزی است که در شکل ایده آل خود باید باشد

نیاید فاصله عدالت و عصمت را نادیده گرفت و باید با راهکارهایی قدرتمند، جلو لغزشیدن حاکم اسلامی به سمت خطا و اشتباه و ظلم را گرفت

نظارت بر عملکرد رهبری را چنانکه در قانون فعلی جمهوری اسلامی مد نظر است، در انحصار فقهای مجلس خبرگان نمی‌داند

از طرق قانونی، باید جلو در افتادن ولایت فقیه به دیکتاتوری را گرفت

آنچه در قانون اساسی به تصویب رسید، با دیدگاه امام درباره ولایت فقیه فاصله داشت

قانون اساسی براساس دیدگاه کسانی که تصدی امور کلان کشور توسط ولی فقیه را لازم می‌دانستند، مانند آیت الله منتظری تنظیم گردید

رئیس جمهور در جمهوری اسلامی، اختیارات اجرایی‌اش به برابری محدودتر و کمتر از رؤسای جمهور در کشورهای دیگر گردید

مجلس شورای اسلامی استقلال ندارد و بخش‌های زیادی از اداره کشور از موضوع دسترسی مجلس خارج شده است. در بسیاری از موارد مصوبات مجلس امکان اجرایی شدن نمی‌یابند

از شهید مظهری نقل می‌کند که در اجتماع مدعی، حکومت عادلانه آن است که حکومت مردم بر مردم باشد

آیت الله صفایی گلپایگانی یک طرح ابتکاری در خبرگان قانون اساسی ارائه کرد؛ با اینکه ولایت فقیه پذیرفته شده بود، ولی طرح این جمهور از اقتدار کامل در همه زمینه‌های اجرایی و نظامی و سیاسی برخوردار باشد

ویژگی طرح آیت الله صفایی آن بود که ولایت فقیه در انحصار یک نفر خاص قرار نمی‌گرفت و بر اختیار ولایت «مراجع تقلید و فقهای مشهور» تصریح شده بود و مرجعیت از دخالت نهاد‌های حکومتی مصون بود

قادرستی نظریه آیت‌الله منتظری مبنی بر: اداره جامعه با ولی فقیه است و قوای سه‌گانه دست‌پازان اویند و مردم حتی برای انتخاب کارگزاران حکومت ندارند

قادرستی نظریه آیت‌الله مصباح: فقیه عادل متعدی اداره کشور به شکل متمرکز است و همه اختیارات قوای سه‌گانه حق اوست و مشروعیت قانون اساسی به اتمانی رهبری‌ست

قادرستی نظریه آیت‌الله مؤمن: همه اختیارات حکومت یکجا در اختیار رهبری، «حق» و «تکلیف» اوست و همه ک، ده اب، فقه، همه اختیارات، ندارد، همگان، صفا باید اطاعت کنند

داوود فیروحی

پاورها

تغییر نهاد‌های حکومت به دست فقه سیاسی

سروش محلاتی

پاورها

سید کمال حیدری

سید ضیاء مرآت‌نوی

نصیحت و خیرخواهی برای حاکم اسلامی، یک واجب شرعی به دوش همه افراد جامعه است و آن‌ها موظف‌اند که اشتباهات حاکم اسلامی را به او گوشزد کنند.

استاد به نظریه آیت‌الله جوادی: رهبر موظف است ولایت خود را صرفاً در محدوده قانون اساسی اعمال کند

حوزه علمیه امروز به شرایط کلیسای قرون وسطا دچار شده است و همان اشتباهاتی را مرتکب می‌شود که کلیسا در قرون وسطی مرتکب شده است

جامعه دینی مخصوصاً جامعه حوزوی اجازه نمی‌دهد درباره موضوعاتی همچون ولایت فقیه بحث شود و با اندیشه‌های مخالف در حوزه بیان شوند و مورد نقد و بررسی قرار گیرند.

فقه سیاسی ما پس از انقلاب نه تنها رشد نکرد، بلکه عقب‌گرد هم کرده است

فقه در بسیاری از محدوده‌ها وارد شده که زمینه فقه نیست که باعث شده حجیم و دچار خطای بسیار شود

تأکید بر تقلید، تعبدی در عصر کنونی راه به جایی نمی‌برد و بهتر است که بر فلسفه عقلانی تقلید و شیوه خردمحور آن تأکید کرد

فقیه در قبال فتوایی که می‌دهد مسئولیت دارد و اگر فتوای او منجر به خسارتی به نظام شود، باید در قبال چنین ضرری پاسخگو و ضامن باشد

برجست فقیه برای نظام‌دان نیازی به تقلید ولی فقیه ندارد؛ چه اینکه چنین جایگاهی حتی تحت ولایت موعوم نیز قرار نمی‌گیرد و تابع یک حکم عقلایی است

شورای عالی انقلاب فرهنگی از بعد قانون‌گذاری و دادگاه ویژه روحانیت از حیث نظارت، دو بازوی قدرت رهبری در حوزه علمیه محسوب می‌شوند و استقلال حوزه علمیه را از آن می‌گیرند

از آنجا که قانون‌گذاری‌های کلان حوزه علمیه توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام می‌شود، از این طریق زیربنای جامعه پست رهبری محسوب می‌شود

دادگاه ویژه روحانیت با حکم ولایی رهبر شکل گرفته و اداره می‌شود

امام خمینی، نظارت بر حوزه را به خود حوزه سپرده بودند، در حالی که الان حوزه علمیه از راه‌های بیرونی کنترل می‌شود و عناصر امنیتی بر حوزه تسلط دارند

متولد یزد و ورود به حوزه علمیه در ۱۶ سالگی

سابقه طولانی تدریس در حوزه علمیه قم

تفسیر رویکردها و آراء فقهی در شیوه حکومت و ولایت فقیه

سأله‌ها سردبیری و همکاری نزدیک با بسیاری از روزنامه‌ها و نشریات

انتشار بالغ بر ۶۳ مقاله و ۹ کتاب

حکومت دینی و جمهوری اسلامی

حق مردم در برابر حاکمیت اسلامی

اعتقاد به گستردگی نظریه ولایت فقیه در بخش اول حیات علمی

ولایت فقیه در نظر امام خمینی حتی از ولایت فقیه در نظر شیخ علید هم وسیع‌تر است. زیرا اقدام برای تحصیل توانایی و ایجاد زمینه اعمال ولایت و حکومت را از عمده‌ترین وظایف فقه‌پژشده است

انقلاب‌ها عموماً نظام اجتماعی را با بنیادگرایی مواجه می‌سازند و نظام معیشت را دست‌کم در مدتی کوتاه به هم می‌ریزند

اولویت حفظ نظام عام اجتماعی بر حفظ نظام خاص سیاسی

نه تنها دلیلی بر استقلال حفظ وجوب مستقل نظام سیاسی در برابر حفظ نظام عام اجتماعی نداریم، بلکه با فلسفه وجودی آن هم در تضاد است

امام علی (ع) برای جامعه‌ای که حق ضعیفان از قدرتمندان بی هیچ دشمنی‌ای گرفته نشود، قداست قاتل نبود

منطق کلی امیرالمومنین در استدلال بر ضرورت بهرانی و محبت به مردم و دوری از درندخواهی با آنها

حکومت صالحه اگر به وظایف خود تن ندهد، صلاحیتش را از دست می‌دهد و صالح می‌شود و در نتیجه مشروعیت خود را از دست می‌دهد و در این صورت، وجهی برای اطاعت شرعی باقی نمی‌ماند

اگر تکلف علم به خطای حاکم صالح داشته باشد، اطاعت از حاکم لازم نیست، حتی جایز هم نیست

مردم پیش از آنکه در میان نوشته‌ها و گفته‌ها جوایز دلیلی بر کارآمدی نظام سیاسی حتی با صیغه دینی آن باشند، در نمره عمل خواهان برپایی دیوارهای مدینه فاضله هستند

آنچه پیش از همه، مردم را در پذیرش کارآیی حکومت دینی قانع می‌کند، تجربه عملی آن است، نه مباحث نظری

به پای اسلام نوشته شدن کارآمدی نظام اسلامی

بهترین شیوه برای مواجهه با کسانی که اسلام را منجم می‌کنند به توانایی در اداره جامعه، نشان دادن کارآیی نظام و ساختار سیاسی در عمل است

بهتر از ساده‌زیستی که رفتاری ظاهری است، خدمت‌گزاران در حکومت باید به دنبال اجرای عدالت، عمل به وعده‌ها و صداقت باشند

مظاهرستندی و تظاهرگرایی در جامعه اسلامی، بقایای دوره عباسیان و حاصل افکار صوفیه و تأثیر رویکردهای آن در میان مردم است

حوزه، وادار اروپای ریاست و قدرت نیست، بلکه در خدمت دین است

استفاده حوزه از امکانات دولتی را سازگار با استقلال حوزه نمی‌داند

حوزه‌های علمی می‌توانند در کنار همراهی همه‌جانبه با انقلاب و نظام مقدس اسلامی، استقلال همه‌جانبه خود را هم حفظ کنند

متولد کرمان و عمدتاً متأثر از نظریات شهید صدر

مورد توجه رسانه‌های جهانی به دلیل سخنان وی در نقد فقه‌های شیعه

طالبت‌های سیاسی علیه رژیم پست تراق در جوانی

مهاجرت به قم در ۲۴ سالگی

داشتن شاگردانی فعال و دست به قلم و اهل تألیف

کاهش خشونت‌های مذهبی در منطقه

عدم انحصار دین در فقه و توجه به ذواباد بودن اسلام

اصلاح فقه دینی

من اتنا می‌کنم که بسیاری از میراث‌روایی شیعه از کتب‌الاحبارها و پیروان و نصرائی‌ها و مجوس‌ها به ما رسیده است

سست دانستن میراث‌روایی شیعه و تأکید معتاد بر قرآن

همچون غرب، ما نیز برای پیشرفت جامعه، باید از «اصلاحات دینی» به سبک‌داری‌ها و لوث‌افزار کنیم

همه پیشرفت‌هایی که در غرب داده است زیر پای آن اصلاحات دینی بوده است

هیچ راهی نداریم که در جوامع خودمان اگر می‌خواهیم اصلاحی، پیشرفتی، تمدنی، نموی رخ دهد، اول باید از اصلاحات دینی شروع کنیم

فهم خودمان را از دین، قرائت خودمان را از دین باید اصلاح کنیم نه اینکه دین را اصلاح کنیم

یکسان‌پنداری برداشت خود از دین با اصل دین و آنچه که در لوح محفوظ ثبت است، یکی از بزرگ‌ترین معضلات فکری عالمان دین می‌باشد که در حوزه معرفت دینی وجود دارد

فهم عالمان از دین، لزوماً عین دین نیست. نقد و ابطال دیدگاه غلط، به معنای نقد و ابطال خود دین نمی‌باشد

پاورها

بنده بر این باورم که منشأ این روش اخباری‌گری که اساس آن نیز اکنون در حال حکومت بر کل منظومه فکر شیعی است، مرحوم مجلسی و بچار بوده و اکنون نیز هست

مجلسی‌گری نوعی‌طور شیعی در بسیاری از سطوح علمی و رسمی حوزه‌های علمیه شیعه دیده می‌شود

به کرات گفته‌ام و باز هم تکرار خواهم کرد که تفکر حاکم بر اندیشه شیعی در حال حاضر - به استثنای فقه اصغر- تفکر اخباری است

در تفسیر، عقائد، تاریخ، تعامل با دیگران و کلیه بخش‌های معرفت دینی، مکتب اخباری به شکل‌های گوناگون، هم‌چنان حاکم است

پیروان همه ادیان و مذاهب، اتم از الهی و بشری بنا به شروطی بجزای بلکه واجب است بر همان اعتقادات خود بایستی بنایند و در آخرت نیز رستگار شوند

ما به نفس‌الایر و عالم واقع دسترسی نداریم، پس نمی‌شود گفت که فقط یک مذاهب و نعله حقیقت معقل است تعالقی یا عدم تعالقی اعتقادات یا واقع (مقام ثبوت و نفس‌الایر) خارج از توان عقلی (مقام اثبات) انسان‌هاست و خداوند هم کسی را پیش از ظرفیت فکری و عقلی‌اش تکلیف نمی‌کند

در روز قیامت معلوم خواهد شد که حق یا چه کسی است، پس در این دنیا هر کس برای رسیدن به حقیقت تلاش کرد و به دلیلی رسید، در روز قیامت معذور و مأجور است

این‌طور نیست که یا سیاه باشد یا سفید، مقداری از حقیقت را ما در شریعت اسلام داریم، مقداری را شریعت مسیحیت دارد و مقداری هم شریعت یهود

جواز تعبد به همه مذاهب اسلامی

فرزند آیت‌الله سیدولالدین حسینی الهاشمی، مؤسس حزب برادران

تقدیس به لباس روحانیت در ۱۲ سالگی و ورود به حوزه علمیه قم در ۱۷ سالگی

شاگرد امام خمینی(ره) در نجف

عضویت در شورای اقتصاد و ستاد انقلاب فرهنگی و خبرگان قانون اساسی

فوت در ۵۷ سالگی

تمدن‌سازی اسلامی

تلقیب تعریف علم

انقلاب فرهنگی

تکمیل علم اصول فقه

سیدمنیرالدین حسینی الهاشمی

وضعیت ذهنی مسئولان و وضعیت خارجی جهان و دانش بشری، فضایی به وجود آورده بود که مسئولین تصور نمی‌کردند، می‌توان منطق جدیدی برای اسلامی کردن علوم تأسیس کرد

علوم و ابزارهای سوسیالیستی و سرمایه‌داری، گرچه کارآمدی‌هایی دارند، اما هیچ‌کدام در مسیر اهداف اسلام نیستند

مشکل انقلاب اسلامی، نرم‌افزاری است و اگر ما نتوانیم ادبیات جدید اداره را نه مبتنی بر تمدن موجود بشری بلکه بر اساس تمدن اسلامی تولید کنیم، قالیچه را باخته‌ایم

از همان ابتدای انقلاب اسلامی متوجه تولید «نرم‌افزار اداره» جامعه اسلامی می‌شود و در ابتدا به حوزه اقتصاد توجه می‌کند

نرم‌افزار دشمن ولو در خدمت بهترین انسان‌ها قرار گیرد، به نفع اسلام تمام نمی‌شود

جایگزینی مهره‌ها و دست به دست شدن قدرت و منصوب شدن وفاداران به دین و اسلام و انقلاب اسلامی به‌تنهایی مشکلی را حل نمی‌کند

من نمی‌گویم هیچ چیزی نباید بالای دست الله مظاهرین باشد؛ علم عقلی و حسی همه فرو دست معارف اهل بیت هستند و اصول عقل و حسی در خدمت وحی هستند و من دنبال تولید ادبیات اداره بر این مبنا هستم

برای تولید «ادبیات اداره» باید گامی جامع داشت، متدولوژی‌ها و روش‌های جدید تولید کرد و پیش از آن مقدم بودن «فلسفه روش‌ها» بر نرم‌افزار اداره جامعه اسلامی

برای دستیابی به جامعه اسلامی، نیاز به تولید شبکه‌ای از علوم است که به نظام علوم کاربردی جدید منتهی شود

اگر مسلمانان نتوانند رابطه میان دین و کارآمدی در اداره جامعه را مبتنی بر هدایت علوم کاربردی به اتمام برسانند، ادعای آنها مبنی بر قدرت دین در هدایت جامعه، زیر سؤال خواهد رفت

معرفت را در عین آنکه معلوف به واقع می‌داند، معلوف به اراده الهان هم می‌داند و از همین رو به اندراج حق یا باطل در علم باور دارد

به جای باور به تعالقی با واقع و در نتیجه صدق و کاذب گزاره‌ها، به حاکم بودن اراده بر نسبت‌ها و در نتیجه تقدم اراده بر معرفت باور دارد

با بدل توجه به تأثیر اراده در معرفت، علم و فناوری را جهت‌دار می‌داند و معتقد است علم و فناوری در ذات خود حامل فرهنگ و ارزش‌های ویژه‌ای است

فهم و معرفت تنها اکتشاف واقع نیست، بلکه اراده معلوف به کشف واقع، و نوعی رابطه میان اختیار انسان و جهان است

علیرغم تلاش خالصانه عالمان و فقیهان، علم اصول موجود در حوزه‌های علمیه، از عهده نظام‌سازی بر نمی‌آید

ریشه این ناتوانی در عامل نظری و منطق حاکم بر اصول فقه موجود است که مبتنی بر منطقی انتزاعی بوده و نسبت بین امور را قطع نمی‌کند

علم اصول فقه، علمی منقن و منطقی به تعبد است که از گذار خرد و عقل عبور کرده، اما اگر چنان تکامل نیابد که بتواند فقه کلان را هم با اقتان استنباط کند، معارف در معرض تحریف قرار می‌گیرد و در آن صورت، از آن «رو» که بر تاه‌ریزی کلان دین نیست، به بنای تعب‌نیشینی دین از فضای جامعه است

ورود به حوزه علمیه قم در ۱۵ سالگی و هجده سال تحصیل در حوزه

تدریس در دانشگاه تهران با رتبه استاد تمام

عضو شورای علمی دائره‌المعارف بزرگ اسلامی

انتشار بیش از صد یادداشت، مجامع و مقاله

نگاه انتقادی و استدلالی به مباحث دینی

حقوق سیاسی و اجتماعی افراد

مباحث قرآن

هرمنوتیک

دین مجموعه‌ای دانسته می‌شود که شامل پدیده‌های تاریخی بسیاری مانند متون دینی مقدس، نوشته‌های کلامی و، عرفانی، شعاری، آداب و هنرها است و آن را به صورت تاریخی تحلیل می‌کند

دین عبارت است از مجموعه‌ای از تجربه‌های دینی و باورهایی که تفسیر تجربه‌های دینی است و رفتارهایی که ریشه در این تجربه‌ها و باورها دارد

داده‌های تاریخی هیچ‌گاه خود واقعیت را نشان نمی‌دهند؛ بلکه تنها به گونه سبیلنیک از آن حکایت می‌کنند

قرآن تنها صورت مکتوب ایمانی است که در پیامبر اسلام و مخاطبانش وجود داشته است، نه خود آن

ما با داده‌هایی تاریخی و زبانی روبرو هستیم که باید حقیقت ایمان را از میان آنها دریابیم

کلیه پدیده‌های دینی شکل گرفته پیرامون آنچه که منشأ «اسلام» امیده می‌شود را یک مجموعه سبیلنیک معادار تلقی کنیم و آن‌گاه از این مجموعه معنایی که به صورت تاریخی شکل گرفته و سیستمی را تشکیل داده است، «گره‌گشایی و رمزگشایی» کنیم

چون روش نظریه‌پردازی، روشی ظن‌آور است؛ آنچه به دست می‌آید، امری یقینی نیست؛ مانند دیگر تبیین‌های تاریخی، ظنی است و پیش از این نباید از آن انتظار داشت

جوهره اصلی ایمان، عبارت است از جذوب‌شدن یا منعطف‌شدن یا تلق خاطر پیدا کردن به یک مرکز

خطاب‌کننده، به گونه‌ای که این تلق، واپسین دلبستگی یا هم‌آزمی را تشکیل دهد

محمد مجتهد شبستری

تفاوت ایمان با اعتقاد و باور	ایمان نه باور، نه یقین و نه دانش است؛ باور به وجود خدا، هر چند باور حادقی باشد، ایمان نیست؛ یقین به وجود خداوند هم ایمان نیست
	ایمان نوعی عمل کردن است که در آن، موجود محدود در برابر موجود نامحدود قرار می گیرد، به او اعتقاد می کند، به او عشق می ورزد، مجذوب او می شود، احساس امنیت پیدا می کند، به او امید می بندد
	او به مشکلات اعتقاد می کند که سعی کرده اند این دغدغه ها محدوداته به خطاب خداوند را با تحلیل های عقلانی توضیح دهند.
تأییدی قرآنی برای ایمانی از دین	قرآنت اساسی از دین عبارت است از فهم انسان از دین و دینداری خودش، آن گونه که انسانیت او ایجاب می کند
	دین به کمک تصاویرهای فکلی و ارزش های اخلاقی و حقوقی انسان فهم می شود
	قرآنت اساسی از دین به همه ساخت های وجودی انسان توجه دارد، هر فردی بشری را معتبر می داند و هیچگاه برای طمع و حقوق و ارزش های انسان مزاحمت ایجاد نمی کند
باورها	با دوش استدلال عقلی، معنی نمی توان دین را به عنوان مجموعه معارف قائل شده از سوی خدا و پیامبر را به عنوان واسطه اطلاع آن جهت گرفت
	اولا وحی تنها با معارف های فهم کلام انسان قابل فهم است و تأیید این کلام مانند دیگر پدیده های انسانی، تاریخی و زمانی مکانی است
	هدف پیامبر این نبوده است که در همه ساخت های زندگی انسان، احکامی قطعی و دائمی وضع کند

ضرورت تغییر احکام اسلام در عصر حاضر مناسب با نیازهای بشر	احکام دینی همه ناظر به ساختارهای اجتماعی خاصی است و احتمالی فرازمانی نیست که بتوان در آن تغییر ایجاد کرد
	اجتهاد در دین به این معنا نیست که با همان احکامی را که در کتاب و سنت است، استخراج کنیم؛ بلکه به این معنا است که با وضع قانون بر پایه واقعیت ها، به سوی پیام پیامبر که هدایت بوده است، حرکت کنیم
	قانون هایی که در کتاب و سنت در زمینه خانواده، جامعه، تفاوت و... وجود دارد، هرگز به منظور ارائه قانون های هستی و برای همه انسان ها بیان نشده است
استنباط احکام و معانی قرآن به پیامبر	مشکله قرآن پیامبر است و معنای و الفاظ آن از خود او هستند
	آیات قرآن مستند به پیامبر است از این جهت که اولست طبیعی معنا و الفاظ آن است و مستند به خدا است، به این لحاظ که خداوند از طریق وحی به او چنین توانایی را بخشیده است
	ماضی و معنای قرآن را از سوی خدا بدیه، حاکم به پیامبر را که اشاره به «فهمند گو» یا «فهمی قرآن» پایین آورده ایم که هیچ قطعی در الفاظ و معنای قرآن ندارند
عدم ارتباط دین با حکومت	پیامبر دینی خواسته است اختلافی درباره واقعیات جهان در اختیار قرار دهد؛ بلکه قرآنت خود از جهان را بیان کرده و در آن ایجاد معنایی دینی دو مخالف بوده است
	وظیفه دین تنها معنای کردن زندگی است و دین تنها نیازهای روحی و روانی انسان را پاسخگو است
	هیچ دلیلی در دست نیست که نشان دهد خداوند به پیامبران خود حق حکومت به عنوان یک حق الهی داده است
ویرگی ها	خداوند در زمینه حکومت هیچ تکلیفی از انسان نخواست است و هیچ شکل حکومتی خاصی را توصیه نکرده است
	ورد به حوزه خلیفه قم در ۲۳ سالگی
	تدریس در مؤسسات علمی حوزوی و دانشگاهی
دغدغه ها	شارک در تود استاد معنوی، حسن زاده آملی، جواد آملی و مصباح
	انتشار حداقل ۱۳ کتاب
	مدیریت اسلامی
تحقیقاتی ملکبان	جدید گرافیک دینی
	رباعه عقاید با معنویت

ضرورت همراهِ تعقل و معنویت	انسان ها کنایش هم دیندارند و هم برای عقل ارزش قائل اند
	فکرها طرحی می گویند انسان را مسدود کند و از درد و رنجش نگاهد که هم جانب عقل را نگاه دارد و هم به ساخت دینی انسان توجه کند
	پروژه عقلانیت و معنویت، هم با عقل را نگاه می دارد و هم با دین را؛ به گونه ای که این دو هیچگاه در تقابل با هم قرار نمی گیرند
وجود دو برداشت از دینداری	حکمت اعلی رنج های بشر این است که عقلانیت و معنویت را هیچگاه با هم جعم نکرده است
	دینداری نهادینه و سنتی عبارت است از ماتزاج همه جانبه و «تعبید» به متون مقدس دینی
	دینماری بافکاره که در آن با معیاران پررنگان دین، تشخیص گمراه بر خود می شود و تنها در صورت دوستی پذیرفته می شود
تفاوت کاری عقلانیت و دینداری سنتی	دینداری سنتی هم به خودی خود با عقلانیت بطری و عقلانیت عقلی تفاوت دارد و هم با هر فردی از این سازگار می و از نگاه مصلحت اندیشانه، کار نیست آن از سوی انسان متعدد غیر عقلانی است
	تاکنون هیچ دلیل خدشه پذیری بر وجود خدا ارائه نشده است
	معجزه که دلیل تمدد بر حدائق ادعای نبوت دانسته می شود، نمی تواند دلیل دوستی بر این مدعا باشد
کاهش درد و رنج آدمیان؛ هدف اصلی از معنویت	تعبید به گزاره های دینی، تعبید از روی دلیل نیست
	انسان متعده ویژگی های اختصاص پذیرد دارد که با دینداری سنتی جمع شدنی نیست، بنابراین دیندار می سنتی نه تنها به مصلحت انسان امروز نیست، بلکه اساسا برای او امکان پذیر نیست
	معنویت یعنی مجموعه ای از باورها که هر انسانی برای آتیه معنوی باشد، باید پذیرد

مقدم نیاز بشر به دین در عصر حاضر	معنویت تحمل معتر که ابدان است
	معنویت در این معنا، گشایی خاص در زندگی است که حاصل آن کاهش درد و رنج انسان است
	معنویت گونه ای از مواجهه با هستی است که تا حد امکان اجازه پذیرد آسودن حالت های اضطراب، افروغ و ناامیدی، یوچی و بی معنایی را در انسان نمی دهد و در صورت پدید آمدن آنها را از بین می برد
اولویت فرهنگ نسبت به سیاست	دین تنها با این هدف شکل گرفته است که درد و رنج بشر را نگاهد و روان انسان را پیوسته بخشد و این با آرامش و ثباتی و امید به دست می آید
	برای معنوی بودن به چیزی جز عقلانیت نیاز نیست
	هسته معنویت (به عنوان یک روش)، نیاز انسان به آرامش است
مهم نیاز بشر به دین در عصر حاضر	گمراه هایی که تجربه نشان داده است افراد با عمل به آنها درد و رنج کمتری احساس کردند؛ انتخاب می شوند
	گمراه ها به صورت شخصی آزمایش می شوند و تنها در صورتی که خود فرد با عمل به آنها درد و رنج کمتری احساس کند، معنای عمل قرار می گیرد
	بگانه مشکل هر جامعه ای و علت اصلی دیگر مشکلات آن فرهنگ است
اولویت فرهنگ نسبت به سیاست	از این دو فعالیت سیاسی نداشته و از مسائل سیاسی چندان سخن نگفته است
	به گفته خودش پیش از انقلاب و در دوران دانشجویی با آتیه مخالف حکومت پهلوی بوده است، اقدامی در جهت مخالفت با آن انجام نداده
	بگانه مشکل هر جامعه ای و علت اصلی دیگر مشکلات آن فرهنگ است